

GKC-Programma's zijn richtinggevend voor innovatie van het onderwijs

'Het gaat om inhoud, niet om geld'

Nog nooit eerder zijn onderwijsinstellingen zo duidelijk zelf betrokken bij de formulering van innovatiekaders voor het onderwijs. De nu geformuleerde vijftien werkprogramma's zijn een goed begin.

Het onderwijs moet beter inspelen op innovaties die in de sector plaatsvinden, vindt George Beers, programmaleider van de Groene Kennis Coöperatie. Als voorbeeld schetst hij de ontwikkeling rond een Greenport, een tuinbouwconcentratiegebied met een internationale

'Die programma's zijn niet bedoeld als instrument om de RIGO-gelden te verdelen'

oriëntatie in de kop van Noord-Holland. Lokale overheden weten niet goed hoe ze op de ontwikkeling van megabedrijven in moeten spelen. De lokale ambtenaren houden bijvoorbeeld bij vergunningverlening geen rekening met speciale aspecten van dergelijke megabedrijven zoals een mogelijke milieuwinst van een energieleverende kas. Of met een duurzame bedrijfsvoering. In een programma dat deze vorm van innovatie ondersteunt, zouden dus vanuit de kennisinstellingen modules kunnen worden verzorgd waarin lokale ambtenaren kennis kunnen nemen van die effecten.

Eerste stap

Inspelen op de actualiteit door innovatie van het groene onderwijs is daarom nodig, vindt Beers. Ook het ministerie van LNV vindt onderwijsinnovatie belangrijk. Het kan meehelpen de beleidsambities van het ministerie te verwezenlijken. Dat was ook het idee van de RIGO-projecten, zoals die de laatste jaren uitgevoerd werden. Maar Beers denkt dat die er onvoldoende op inspeelden. De innovatie verliep versnipperd, constateert hij, en van inbedding en verbreding kwam soms weinig terecht. Niet alleen de instellingen maar ook het ministerie waren niet gelukkig met deze gang van zaken. De instellingen gaven nogal eens aan dat ze moeite hadden met de door LNV geformuleerde subsidiekaders voor innovatie in het onderwijs. "Het moet dus anders en beter", vindt Beers.

Een van de dingen die beter kunnen, is het veld – de groene kennisinstellingen – zelf betrekken bij de kaders. Ze kunnen mee denken over de manier waarop de innovatie van het groene onderwijs gefaciliteerd kan worden. Het is niet langer meer het ministerie dat voorschrijft. Het ministerie wil niet meer op projectniveau sturen, meer op hoofdlijnen. Het heeft in het onderzoek goede ervaringen met de aansturing via programma's. Dat is de reden waarom de Groene Kenniscoöperatie ook voor de kennisinstellingen is gestart met de ontwikkeling van werkprogramma's. Die programma's moeten een beschrijving geven van wat een groep deskundigen op hun vakgebied wil, bijvoorbeeld over internationalisering of melkveehouderij. Wat is hun visie? Wat willen ze bereiken? En welke projecten moet je uitvoeren om dat te realiseren. En de programma's moeten ook inspireren. Ze moeten instellingen helpen bij het bedenken en

uitvoeren van concrete activiteiten en ze moeten aansluiten op het beleid van het ministerie.

Vorig jaar november is een start gemaakt met de eerste aanzet. Vertegenwoordigers vanuit de kennisinstellingen kwamen toen bijeen om na te denken over mogelijke thema's. Het waren mensen die iets wilden, die arrangementen wilden aangaan met kennisinstellingen, met het werkveld of andere belanghebbenden. Een aantal ideeën viel toen op, zoals het idee over de aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt. Dat idee vind je terug in het werkprogramma 'Leren en werken'. Het gaat erover hoe je vanuit het onderwijs de arbeidsmarkt faciliteert. Het richt zich op vragen waar het bedrijfsleven mee bezig is. Wat betekent de komst van goedkoop personeel uit midden Europa voor het personeelsbeleid? Hoe kun je het zittende personeel scholen of ontwikkelen?

Op die manier zijn er titels voor vijftien programma's geformuleerd, maar ze waren nog niet uitgewerkt. Begin 2007 ontstond de vraag hoe we verder moesten met innovatie, vertelt Beers. Gaan we de RIGO-regeling uitvoeren zoals gebruikelijk, of passen we het in de programmastructuur zoals we die aan het opbouwen waren? "Geen makkelijke beslissing", vindt hij, want de programmastructuur was nog niet af. In april, heeft de ledenvergadering van de Groene Kennis Coöperatie, waarin alle Cvb's van onderwijsinstellingen zitting

George Beers: "Misschien zijn we struikelend van start gegaan, maar we hebben wel verstandig gestruikeld. Ik ben tevreden over de resultaten tot nu toe"

15 werkprogramma's

- 1 Agrologistiek, programmaleider: Lucas Vokurka (Inholland),
- 2 Biologische landbouw, programmaleider, Ruud Hendriks (Groenhorst College)
- 3 Natuur & Landschap, programmaleider Hans van Haeren (VHL)
- 4 Dierenwelzijn, programmaleider Hans Hopster (VHL/WUR)
- 5 Gewasbescherming, programmaleider Barry Looman (Wellantcollege)
- 6 Groene kennis voor burgers, programmaleider Wim Hanekamp (WUR)
- 7 Internationalisering, programmaleider Ton Stok (Welantcollege)
- 8 Ketenkennis, programmaleider Woody Majers (Inholland) en Gerry Kouwenhoven
- 9 Leren en werken, programmaleider Gitte Schober (WUR)
- 10 Melkveehouderij, programmaleider Wiebe Nijlunsing (VHL)
- 11 Ondernemerschap, programmaleider Ernest van den Boezem en Wiggele Oosterhof (Aeres groep)
- 12 Paardenhouderij, programmaleider Willy Koppens (Helicon)
- 13 Regionale transitie, programmaleider Willem Foorthuis (Van Hall Larenstein)
- 14 Tuinbouw, programmaleider Lucas Vokurka en Hans Ligtenberg (Inholland)
- 15 Voeding en gezondheid, programmaleider Frederike Praasterink en Jeroen Naaijens (HAS Den Bosch)

hebben, besloten om toch de stap te wagen en te starten met de werkprogramma's.

Overlap

De programmaleiders van die vijftien werkprogramma's (zie kader) zijn daarna snel aan het werk gegaan. Ze hebben in zeer korte tijd een team ge-

RIGO-gelden te verdelen. "Het gaat niet om het geld, de inhoud moet leidend zijn." Beers vindt dat een programma-team een groep van deskundigen moet zijn die iets willen met een onderwerp, die een duidelijke visie hebben, die weten wat er speelt op hun gebied, die een uitgebreid netwerk hebben. Ze moeten een breed draagvlak hebben. Ze

De programmateams zullen vier of vijf jaar werken. De werkprogramma's zijn nu allemaal zogenaamde A-programma's die zich richten op versterking van samenwerkingsverbanden. Het gaat om het maken van arrangementen tussen onderwijs, ondernemers, burgers, maatschappelijke organisaties, overheden en onderzoeksinstituten. Daarnaast werken de GKC-programma's die zich richten op het systeem (S-programma's) en onderwijsvernieuwingenprogramma's (O-programma's). Maar de scheiding is niet zo strak te maken. Zo zorgt een aantal van de huidige A-programma's ervoor dat het onderwijs zich zodanig ontwikkelt dat studenten en leerlingen een rol krijgen in die kennisarrangementen. En met andere programma's wil de Groene Kennis Coöperatie werken aan aanpassingen aan het systeem. Het moet ervoor zorgen dat innovatie verduurzaamd wordt.

Beers denkt dat de lijst met onderwerpen zich in de loop van de tijd zal ontwikkelen. Hij mist nu bijvoorbeeld intensieve veehouderij en water. En hij vraagt zich bijvoorbeeld af of er tussen agrologistiek en ketenkennis niet te veel overlap zit. "Misschien zijn we struikelend van start gegaan" besluit Beers, "maar we hebben wel verstandig gestruikelend. Ik ben tevreden over de resultaten tot nu toe." □

'Het is voor het eerst dat andere directies dan de directie Kennis meepraten over de besteding van LNV-gelden in het onderwijs'

vormd en zijn gestart met de beschrijving van activiteiten of een aanzet voor een visie op hun gebied. Soms sluiten die programma's aan op bestaande activiteiten. Melkveehouderij sluit aan op projecten van 'de werkplaats', regionale transitie op 'de werkplaats', gewasbescherming op het werk van de stuurgroep gewasbescherming van de AOC Raad. Programmaleiders zijn soms lectoren vanuit het hbo, soms aoc-medewerkers.

Beers benadrukt dat die programma's niet bedoeld zijn als instrument om de

moeten nieuwe samenwerkingsverbanden met de omgeving ontwikkelen. Omdat het om de inhoud gaat, is het logisch, zo vindt Beers, dat beleidsdirectie van het ministerie zoals van Natuur, Platteland of Landbouw bij de programma's betrokken worden. Het is voor het eerst dat andere directies dan de directie Kennis meepraten over de besteding van LNV-gelden in het onderwijs. Bijkomend voordeel is dat er zo nadrukkelijk gewerkt wordt aan een breed departementaal draagvlak voor het groene onderwijs.